

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
© The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Ooo Flavus și alții v. Rusia* - [12468/15](#), [23489/15](#) și [19074/16](#)**

Hotărârea din 23.6.2020 [Secția a III-a]

Articolul 10

Articolul 10-1

Libertatea de a comunica informații

Libertatea de a primi informații

Blocarea în întregime nejustificată a unor agenții de presă *online* de opoziție, cu încălcarea exigenței de a preciza conținutul ofensator: *încălcare*

În fapt – Reclamanților, proprietari ai unor agenții de presă *online* care publică articole, opinii critice și investigații ale politicianilor de opoziție, ale jurnaliștilor și ale experților, mulți dintre care erau critici ai guvernului rus, le-au fost blocate *website*-urile, pentru că unele din paginile lor *web* aveau un conținut ilegal.

În drept – Articolul 10: Măsura a echivalat cu „o ingerință din partea unei autorități publice” în dreptul de a primi și de a comunica informații. În cazul reclamanților, problema respectării legii și a existenței unui scop legitim nu putea fi separată de problema caracterului „necesar într-o societate democratică” al ingerinței. Așadar, Curtea le-a examinat împreună.

Accesul la suportul de informații *online* al reclamanților a fost blocat potrivit articolului 15.3 din Legea cu privire la informații. Această prevedere le permitea Procurorului general sau adjunctilor săi să solicite blocarea a trei categorii de conținut, inclusiv a chemărilor la comiterea de dezordini în masă sau la participarea la evenimente publice desfășurate cu încălcarea procedurii stabilite. Alineatul (2) din articolul 15.3 stabilea exigențe în privința conținutului notificării Roskomnadzor-ului, care trebuia să precizeze, în special, adresa URL a paginii web care permitea identificarea conținutului ilegal. Notificările reale pe care Roskomnadzor le-a trimis deviau de la aceste exigențe prin faptul că menționau în întregime domeniul paginii *web*, nu o pagină problematică în particular. Acest eșec nu contravenea doar condiției ca informația oferită de Roskomnadzor să permită identificarea conținutului care trebuia înlăturat, ci, de asemenea, i-a lipsit pe reclamanți de posibilitatea de a remedia presupusa încălcare prin ștergerea conținutului ofensator. Prin faptul că nu au precizat adresa URL a paginilor *web* pe care le considerau problematice, autoritățile ruse au acționat de o manieră arbitrară care i-a împiedicat pe reclamanți să facă o alegere informată între ștergerea sau modificarea unui anumit conținut și formularea unei contestații împotriva ordinului procurorului general, prin referire la anumite pagini *web*.

Două dintre *website*-uri au fost sancționate pentru scrieri care aprobau protestele și prestațiile publice în susținerea inculpaților din cauza Bolotnaya. Procurorul general a interpretat acele articole ca echivalând cu apeluri la participarea la evenimente publice neautorizate. Curtea a constatat anterior că conceptul de „evenimente publice desfășurate cu încălcarea procedurii stabilite” din articolul 15.3 era excesiv de larg și că Procurorul general a invocat acest motiv ca să stabilească un conținut care nu avea trăsăturile unei asemenea chemări.

Agențiile de presă *online* ale reclamanților făceau reportaje despre evoluția procesului din cazul Bolotnaya și despre arestările efectuate de poliție, în conformitate cu datoria lor jurnalistică de a ține publicul informat cu privire la problemele de interes general și de a oferi perspective diferite, inclusiv dintre cele critice la adresa politicilor oficiale. Cererea de blocare depusă de Procurorul general nu a identificat părți din publicațiile care menționau despre evenimente publice planificate, autorizate sau nu, sau care invitau publicul să participe la acestea. Exprimarea sprijinului pentru persoanele care au fost judecate în legătură cu evenimentele din Bolotnaya sau pentru cei care au găsit modalități de a-și demonstra solidaritatea cu inculpații nu putea fi tratată ca o chemare la evenimente publice neautorizate. Reiterând că expresia cu privire la chestiunile de interes public era îndreptățită la o protecție puternică,

Curtea a constatat că interpretarea Procurorului general nu avea, de fapt, nicio bază și, prin urmare, era arbitrară și vădit nerezonabilă.

De asemenea, Procurorul general a afirmat că un alt *website* a reprodus imaginea unui pamflet care incita poporul din Crimeea să comită „acțiuni ilegale”. Decizia Procurorului general nu preciza caracterul pretinselor acțiuni ilegale, elementele care le făcea ilegale sau autoritatea care i-a permis unui procuror rus să determine care conduită a cetățenilor străini care locuiesc în afara jurisdicției ruse trebuie considerată ilegală. În orice caz, termenul generic de „acțiuni ilegale” nu se încadra în niciuna din cele trei categorii de conținut interzis definite în articolul 15.3. Prin urmare, decizia Procurorului general cu privire la acest conținut nu avea o bază legală.

În măsura în care ingerința viza conținutul considerat ilegal în baza articolului 15.3, ea nu respecta procedura stabilită în dreptul național și contravenea exigenței legalității. Totuși, deoarece Procurorul general a solicitat, iar Roskomnadzor-ul a implementat ordinul de blocare în cazul întregului *website* al reclamantilor, Curtea și-a continuat analiza pentru a stabili dacă blocarea în întregime a accesului la *website*-uri urmărea un scop legitim și putea fi considerată „necesară într-o societate democratică”.

Blocarea în întregime a accesului la un *website* constituia o măsură extremă, care era comparabilă cu interzicerea unui ziar sau a unui post de televiziune. O asemenea măsură ignora în mod deliberat distincția dintre informațiile permise de lege și cele care nu erau permise de lege pe care *website*-ul le putea conține și făcea inaccesibile o cantitate mare de informații care nu au fost catalogate ca ilegale. Blocarea în întregime a accesului la un *website* avea ca efect practic extinderea câmpului de aplicare a ordinului de blocare mult peste conținutul ilegal care era vizat inițial.

Decizia privind la caracterul ilegal al conținutului website-urilor a fost luată, în cazul reclamantilor, având la bază motive false sau total arbitrare. Totuși, chiar dacă existau circumstanțe excepționale care să justifice blocarea conținutului ilegal, o măsură care blochează în întregime accesul la un website trebuia să fie justificată în mod separat sau distinct de justificarea care stă la baza ordinului inițial care viza conținutul ilegal și prin trimitere la criteriile stabilite și aplicate de Curte în baza articolului 10. Blocarea accesului pentru a legitima conținutul nu putea reprezenta niciodată o consecință automată a unei alte măsuri de blocare mai limitate în sensul în care articolul 15.3 le permitea autorităților să extindă o cerere de blocare limitată pentru a cuprinde *website*-ul în întregime. Orice măsură de blocare ce nu diferenția care interferează cu conținutul sau cu *website*-uri legale ca efect colateral al unei măsuri care vizează un conținut sau *website*-uri ilegale echivala cu o ingerință arbitrară în dreptul proprietarilor acestor *website*-uri. Guvernul nu a prezentat nicio justificare pentru ordinul de blocare în întregime. El nu a explicat scopul legitim sau nevoia socială presantă pe care autoritățile ruse urmăreau să o realizeze prin blocarea accesului la agențiile de presă *online* ale reclamantilor. Afirmările reclamantilor potrivit cărora scopul pe care îl urmăreau cu adevărat autoritățile ruse era de a suprima accesul la agențiile de presă *online* de opoziție dădeau naștere unor îngrijorări serioase. În lipsa vreunei justificări pentru ordinele de blocare în întregime care vizau *website*-urile reclamantilor, Curtea a constatat că acestea nu urmăreau niciun scop legitim.

Măsurile de blocare întreprinse înainte de pronunțarea unei decizii judecătorești cu privire la ilegalitatea conținutului publicat au echivalat cu o restricție prealabilă în privința publicațiilor. Pericolele inerente în cadrul restricțiilor prealabile solicitau cel mai atent control din partea Curții și erau justificate doar în circumstanțe excepționale. Acest fapt era valabil, în special, în măsura în care era vizată presa, pentru că știrile sunt un produs perisabil și întârzierea publicării lor, chiar și pentru o perioadă scurtă de timp, putea să le lipsească de valoare și de interes în totalitate. În cazurile privind aplicarea unor restricții prealabile cu privire la funcționarea agențiilor de presă online era necesară existența unui cadru legal care să asigure deopotrivă un control strict privind câmpul de aplicare al interdicțiilor și un control judiciar efectiv conform Convenției.

Dreptul rus nu le oferea proprietarilor agențiilor de presă *online*, ca reclamantul, nicio garanție procedurală aptă să-i protejeze de ingerințele arbitrare în baza articolului 15.3 din Legea cu privire la informații. Acesta nu cerea nicio formă de implicare din partea proprietarilor de *website*-uri în procedurile de blocare. Atât decizia inițială a Procurorului general, cât și ordinele de implementare a Roskomnadzor-ului au fost emise fără notificarea în prealabil a părților ale căror drepturi și interese puteau fi afectate. Legea nu le cerea autorităților să efectueze evaluarea impactului măsurilor de blocare înainte de implementarea acestora sau să justifice urgența executării imediate, fără să le ofere părților interesate posibilitatea de a șterge conținutul ilegal sau de a solicita un control judecătorec. Măsurile de blocare nu au fost sancționate de un tribunal sau de un alt organ de judecată independent care să ofere un for în care părțile interesate puteau fi ascultate.

Legea cu privire la informații nu le cerea autorităților să justifice necesitatea și proporționalitatea ingerinței în libertatea de exprimare *online* sau să aibă în vedere dacă același rezultat putea fi obținut prin intermediul unor măsuri mai puțin intruzive. Nici nu le cerea să stabilească că măsura de blocare viza strict conținutul ilegal și nu manifesta efecte arbitrare sau excesive, inclusiv cele care rezultau din blocarea accesului la întregul *website*.

Cu privire la exigența transparenței, Legea cu privire la informații nu conținea nicio dispoziție pentru comunicarea cererii de blocare în baza articolului 15.3 proprietarilor *website*-urilor vizate. Reclamanții nu au cunoscut motivele cererii de blocare decât după ce le-a fost blocat accesul la *website*-uri, solicitând efectuarea unui control judecătoresc.

În fine, cu privire la procedurile pe care le-au instituit reclamanții pentru a contesta măsurile de blocare, Curtea a reținut anterior că întinderea marjei de discreție a executivului în baza articolului 15.3 făcea dificilă, dacă nu imposibilă, contestarea măsurii de blocare prin intermediul controlului judiciar. Nu a existat niciun indiciu că judecătorii care au examinat cererile lor au pus în balanță interesele în discuție, în special că au evaluat necesitatea blocării accesului în întregime a *website*-ului. Această deficiență a reprezentat consecința neaplicării de către tribunalele naționale a Hotărârii Plenului Curții Supreme nr. 21 din 27 iunie 2013, care le cerea să aibă în vedere criteriile stabilite în Convenție, în interpretarea ei de către Curte. Ajungând la soluția lor, tribunalele și-au limitat analiza la stabilirea faptului că Procurorul general și Roskomnadzor-ul și-au exercitat marja de discreție pe care le-o acorda legislația. Totuși, o examinare conformă cu Convenția trebuia să aibă în vedere, între alte elemente, faptul că asemenea măsură, care făcea inaccesibile cantități mari de informații, restricționa în mod substanțial drepturile utilizatorilor de internet și avea un efect colateral semnificativ.

Ingerința care rezulta din aplicarea procedurii în baza articolului 15.3 din Legea cu privire la informații manifesta efecte excesive și arbitrare și legislația rusă nu le oferea reclamanților un nivel de protecție împotriva abuzului la care erau îndreptățiți în baza principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică. În măsura în care măsurile de blocare au vizat în întregime agențiile de presă online depășind conținutul inițial identificat ca ilegal, ingerința nu avea nicio justificare în baza paragrafului 2 din articolul 10. Aceasta nu a urmărit un scop legitim și nu era necesară într-o societate democratică.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 10,000 EUR pentru fiecare dintre reclamanți, în privința prejudiciul moral suferit.

De asemenea, Curtea a constatat, în unanimitate, încălcarea articolului 13 în coroborare cu articolul 10, pentru că tribunalele ruse au refuzat să analizeze substanța plângerilor și nu au examinat nici legalitatea, nici proporționalitatea efectelor ordinului de blocare a *website*-ului reclamanților.

(Vezi *Ahmet Yıldırım v. Turcia*, [3111/10](#), 18 decembrie 2012, [Nota informativă 158](#))